

Iv. dr. Diószeghy László

A Rend alapítása 700. évének kapujában – történelem, évfordulók

A koronázások

Általános történelmi ismeretekkel rendelkezők tudják, hogy hazánkban csak a koronával, a szent koronával történt beiktatás volt érvényes, hivatalos, elfogadott. Arról is tudnak, hogy az nem minden esetben ment simán, többször a korona hiánya volt az akadály. Tudogatják, hogy a koronának elég kalandos sorsa volt – hol ellopták, hol elrejtették, néha zsaroltak vele. Az is eléggé közismert, hogy Mátyás hatalmas összeget fizetett, hogy megkaphassa Szt. István koronáját (már, amit annak tartanak – de az egy másik történet). Arról is tudnak, hogy volt királyunk, akit többször koronáztak meg, amíg az érvényesnek elfogadott is megtörtént. Azt már kevesebben tudják, hogy az érvényes koronázásnak még milyen kritériumai vannak.

Rendünk alapítása 700. évfordulójának küszöbén az ahhoz kötődő királyunk koronázási történetéről, események láncolatáról írok – a legapróbb részleteket nem boncolgatva.

A szakemberek szerint a koronázásokat tekintve egészen az Anjoukig elég kevés hiteles forrás ismert, csak a 15. századtól bőségesebbek az információk. Rendünket I. Károly alapította, így számunkra az ő életútja az érdekesebb, fontosabb. Általában annyit szoktak tudni róla, hogy őt is többször koronázták, amíg az érvényes, elfogadott lett. A szakma kiválóságai I. Károlyt az 1308-as királyválasztástól magyar uralkodónak tekintik, annak tartják. Az általuk nyilvántartott szokásjog szerint az érvényes koronázás feltételei: a XII. századtól a koronázás végrehajtója az esztergomi érsek, a XIII. századtól elengedhetetlen Szent István koronája, és Székesfehérváron a Nagyboldogasszony-bazilikában, kellett, megtörténjen. Ha a feltételek közül valamelyik nem teljesült, akkor a szokásjogunk szerint a beiktatás nem volt törvényes. 1308 – ban ezek a feltételek nem mind teljesültek, hanem csak a harmadik alkalommal, 1310 – ben. **ÍGY 2025 - BEN KERÉKEN 715 ÉVE!** A harmadik koronázásig eseménydús, meglehetősen rögzös út vezetett. De akkorra minden összeállt, és augusztus 27-én Tamás esztergomi érsek Magyarország királyává koronázta I. Károlyt.

De nézzük az előzményeket: - anélkül, hogy minden apró részletben elvesznénk.

Károly Róbert (Caroberto) Árpád-házi ősökkel rendelkezett és Martell Károly 1295-ös halálakor mindössze 7 éves volt. De a nápolyiak, az Anjouk, mindent megmozgattak, hogy számára megszerezzék a magyar trónt. Figyelték a többi pályázót is, és esélyt láttak a sikerre, mivel azok is elég távoli leszármazottai voltak az Árpádoknak. Az akkor még inkább gyermek Károly Róbert mögött az érdekeltek tábora mozgatta a szálakat. Azok sem kockáztattak túl sokat, a Dalmáciába (Spalattóba, Splitbe) tartó és érkező 12 éves ifjút nem „tarisznyázták” fel különösebben. Az ifjú, aki megszemélyesítette a szálakat mozgatók vágyait – nem is volt nekik ott kiben válogatni - ígéretesnek bizonyult. De koránál fogva egyelőre távolabbi illúzió volt és egyesek nem akartak sokat kockáztatni. Még úgy sem, hogy a Szentszék, a pápa álláspontja rendkívül sokat nyomott a latban.

Akkor a magyar trónon a középkorú III. András volt és a szerény kísérettel érkező trónra-vágyót nem is vette komolyan. De a király halála váratlan lehetőséget teremtett, 1301 tavaszán rögtön Esztergomba kísérték Károly Róbertet. Ott Bicskei Gergely megkoronázta az ifjút egy ideiglenes koronával. Ez persze a koronázás három feltétele közül egyiknek sem

felelt meg, érvénytelen volt, így hiába volt már „koronás” uralkodó, azt a támogatóin kívül senki nem ismerte el. A pártfogói között igen jelentős volt a Szentszék, VIII. Bonifác pápa, annyira, hogy 1301 májusában kiadott bullájával Károly Róbert támogatására Magyarországra küldte Niccolò Boccasini (később a XI. Benedek pápa) bíborost pápai legátusként. De erőfeszítései ellenére a magyar urak IV. Béla dédunokáját, Vencelt hívták meg a trónra. Ez a csoport támadást is indított Esztergom ellen, ahonnan Károly Róbertnek és Bicskei Gergelynek is menekülnie kellett. Vencelt Székesfehérvárott János kalocsai érsek a Szent Koronával uralkodóvá koronázta. Nem voltak kevesen, akik ezt sem tekintették érvényesnek, mert a magyar szokásjognak csak két feltétele teljesült. Az esztergomi érseki felkenés nem valósult meg. János kalocsai érsek helyére kinevezett István érsek Károly Róbert híve volt, ami keményen befolyásolta Vencel támogatóit. A történészek szerint a pápa Károlyt nyilvánította ki Magyarország királyának, és Vencelt eltiltotta minden uralkodói cím viselésétől. Albert német királyt és Rudolf osztrák herceget pedig felkérte, hogy Károly Róbertet támogassák.

Károly Róbert második koronázására 1309. június 15-én került sor Budán, a Nagyboldogasszony-templomban. Tehát ez alkalommal sem Székesfehérvárott és nem a Szent Koronával történt a beiktatás, de a magyarság túlnyomó többsége mégis beletörődött. A korona akkor Kán László erdélyi vajda birtokában volt. (Ez egy másik történet, így csak röviden: 1305. december 6-án megkoronázták Fehérváron Wittelsbach Ottót, aki aztán 1307 – ben Erdélyben Kán László vajdával megpróbált szövetkezni. Kán elfogta Ottót, elvette a koronát, amit 1309-ig magánál is tartott. Wittelsbach több hónap után, hatalmas váltságdíj ígéretével szabadult, de a korona Kánnál maradt.) Kán csak hosszas alkudozások, egyeztetések után fogadta el Károly Róbert személyét és adta ki a koronát. Így ekkorra minden összeállt az érvényes koronázáshoz, és 715 éve, 1310. augusztus 27-én Székesfehérvárott Tamás esztergomi érsek a Szent Koronával Magyarország királyává koronázta Károly Róbertet. Ez a harmadik lett az utolsó koronázási ceremónia.

Később Károly nagyon jónak bizonyuló döntést hozott: egy időre Temesvárra költöztette az udvart.

avatási koronánk